

Politik Bilim

Sanayicilerimizin sorumluluğu...

Aykut Göker

<http://www.inovasyon.org>; hagoker@ttnet.net.tr

Genç Cumhuriyet'in sanayide stratejik hedefleri ve bu hedefleri gerçekleştirmeye yönelik **Beş Yıllık Sanayi Plânları** vardı. Birincisi 1933, ikincisi 1936 tarihini taşıyan bu plânların hazırlanması ve uygulanması genç Cumhuriyet'in kadroları için iyi bir ulusal deneyimdi. Bu deneyimdir ki, 1940'ların ortalarında da sanayi plânlamasını sürdürme yolunda ciddi adımlar atıldı. Ekonomi Bakanlığı'nda toplanan Bakanlıklar Arası Uzmanlar Komisyonu'nca hazırlanan 1944 tarihli "**Memleketimizde kurulması düşünülen makine, madenî eşya ve malzeme sanayii plâni hakkında Rapor**" o dönemde kurulması öngörülen fabrikalar yönünden çok ilginçtir.

Ne var ki, 1940'ların ikinci yarısından itibaren, ABD'nin liderliğindeki Batı kampında yerini tanımlayan Türkiye, iktisadî yapılanmasını da bu kampın hâkim ideolojisi doğrultusunda yeniden düzenlemeye girişecek ve uyguladığı politikalarda dıştan gelen telkinler giderek güç kazanırken söz konusu plânlama çabaları sonuçsuz kalacaktır. Özellikle 1950'ler plânlama fikrinden tamamen uzaklaşılan yıllardır. 1960 askerî müdahalesiyle açılan yeni dönemdeyse, mevcut iktisadî sisteme ilişkin siyasî-ideolojik tercihler bütünüyle korunmakla birlikte, Türkiye açısından akılcı bir yönelimle, yeniden **plânlı kalkınma** yoluna girildi ve **sanayileşme** bu dönemin en güçlü stratejik hedefi haline geldi. Birinci Beş Yıllık Kalkınma Plâni'nı (1963-1967) günümüze kadar sürüp gelen beş yıllık plânlar (şu andaki yedi yıllık) izledi. Başlangıçta son derece yetkin kadrolarca hazırlanan ve hükûmetlerce ciddiye alınarak uygulanmalarına da çalışılan beş yıllık plânlar, ne yazık ki, 1970'lerin sonlarından itibaren âdet yerini bulsun diye hazırlanıp raflara dizilen kalın ciltlerden öte bir anlam ifade etmedi. Ortada ne ilk baştaki kadroların ciddiyetinden eser, ne de plânları ciddiye alan kaldı!

1960'lı yıllardan başlayıp Vizyon 2023'le noktalanın bilim ve teknoloji ile ilgili strateji ve politika tasarılarından hükûmet katında kabul görenlerin bile doğru dürüst uygulanmadığını ve bunları hazırlayan yurtsever kadroların her seferinde dağılıp gittiğini çok yazdım; hatırlatmakla yetineyim.

Ama aynı yıllarda çok önemsenip neredeyse harfiyen uygulanan plânlar da oldu. Gelişmiş ülkelerin yer aldığı coğrafyalardaki sanayi toplumlarının enformasyon toplumlarına evrilmesi sürecine Türkiye'nin de ayak uydurmasını sağlamak iddiasıyla Dünya Bankası'nın denetiminde hazırlanan plân (**Turkey: Informatics and Economic Modernization; A World Bank Country Study**, 1993) bunlardan biridir. Bu plâni olduğu gibi hayata geçirmekte sakınca görmeyen Türkiye, sonuçta, gelişmiş ülkelerin yükselen enformasyon ve telekomünikasyon sanayileri için iyi bir pazar hâline geldi. 2000'li yıllarda baktık ki, gelişmiş ülkelerde, bir de bilgiye dayalı bir ekonominin tesisi ve bu ekonomiyi temel alan bilgi toplumuna dönüşüm diye bir mesele var; bu dönüşümden eksik kalmamak için bu kez de tuttuk bir yabancı firmaya "**Bilgi Toplumu Stratejisi (2006)**" hazırlattık! Bu stratejiyle 'bilgi toplumu' olunur mu, bilinmez ama, ülkenin en seçkin kadrolarını dağıtıp ulusal stratejilerini bile yabancılara hazırlatarak körü körüne uygulayan iktidarlardan desteğini eksik etmeyen bir topluma dönüştüğümüz muhakkak...

Sonuç apaçık ortada: Varlığı pamuk ipliğine bağlı bir sanayi... Ve şimdi diyoruz ki, âcilen sanayi stratejisine ihtiyacımız var. Hattâ durum o kadar âcil ki, stratejiyi filan da beklemeden "yandım Allah; hiç olmazsa şu faizleri indirin" diye gazetelere ilânlar veriyoruz (16 Ekim 2007 tarihli gazeteler).

Sanayicilerimiz bu taleplerinde elbette haklılar. Ama, sormadan da edemeyeceğim: Bugünlere gelmemizde sanayicilerimizin hiç mi sorumlulukları yok; özellikle de siyâseten destekleygeldikleri partiler yönünden?

CBT. 02 Kasım 2007